

αλυσίδα

αλυσίδα, η, ουσ. [<μσν. + άλυσίδιν <μτγν. + άλυσίδιον, υποκορ. του μτγν. + άλύσιον <αρχ. + άλυσις], η αλυσίδα. **1.** σειρά ομοειδών καταστημάτων: «έχει μια αλυσίδα από σουπερ μάρκετ». **2.** στον πλ. **οι αλυσίδες**, οι χειροπέδες: «του πέρασαν τις αλυσίδες στα χέρια και τον οδήγησαν στη φυλακή». (Λαϊκό τραγούδι: *ως και στα πόδια μου μου βάλαν αλυσίδες και να βγω μάνα μου δεν έχω πια ελπίδες*). Συνών. *βραχιόλια (1) / κελεψέδες / σίδερα (5) / χαλκάδες (2)*. **3.** η φυλακή: «τον έχουν πέντε χρόνια στις αλυσίδες». Από το ότι στα παλαιότερα χρόνια έδεναν τα χέρια και τα πόδια των φυλακισμένων με αλυσίδες για να μη δραπετεύσουν ή για σωφρονισμό. Συνών. *κάγκελα (3) / μπουζού (3) / σίδερα (4) / στενή (2) / στρουγκού / φρέσκο / χάψη / ψειρού*. Υποκορ. **αλυσιδίτσα, η** (βλ. λ.) και **αλυσιδάκι, το**.

- *δεν κρατιέται ούτε μ' αλυσίδες*, είναι ασυγκράτητος, συμπεριφέρεται παράφορα: «προσπαθούν δέκα νοματαίοι να τον κρατήσουν να μην πάει να μαλώσει με τον άλλον, αλλά δεν κρατιέται ούτε μ' αλυσίδες || κάθε φορά που βλέπει αυτή τη γυναίκα, δεν κρατιέται ούτε μ' αλυσίδες».

- *είναι για τις αλυσίδες*, είναι επικίνδυνα τρελός ή είναι πολύ ριψοκίνδυνος ή είναι επικίνδυνα βλάκας: «μην τον πολυπειράζεις, γιατί είναι για τις αλυσίδες και δεν ξέρεις πώς θα ξεσπάσει! || βρε άνθρωπέ μου, αυτός είναι για τις αλυσίδες, σ' αυτόν ανέθεσες να σου τελειώσει τη δουλειά!».

- *κόβω τις αλυσίδες*, βλ. συνηθέστ. *σπάζω τις αλυσίδες*.

- *πάει αλυσίδα το πράμα*, λέγεται για όμοια πράγματα, που εξελίσσονται με μια ορισμένη σειρά: «στην αρχή άνοιξε ένα ζαχαροπλαστείο στη γειτονιά του, ύστερα άνοιξε ένα άλλο στην παρακάτω γειτονιά, ύστερα άλλο αλλού, άλλο αλλού και πάει αλυσίδα το πράμα».

- *σπάω τις αλυσίδες (ενν. του γάμου)*, (ιδίως για άντρα) παίρνω διαζύγιο, χωρίζω: «ήταν τόσο γκρινιάρη η γυναίκα του, που κάποια στιγμή δεν άντεξε, έσπασε τις αλυσίδες κι έφυγε απ' την πόλη». (Λαϊκό τραγούδι: *έλα να σπάσουμε τις αλυσίδες δεν έχουμε καιρό γι' άλλες ελπίδες*). Συνών. *σπάω τα δεσμά*.

- *σπάω τις αλυσίδες*, αποκτώ βίαια την ελευθερία μου, επαναστατώ: «οι Έλληνες το 1821 έσπασαν τις αλυσίδες της σκλαβιάς και μετά από πολλούς αγώνες και θυσίες ελευθέρωσαν την πατρίδα μας». Συνών. *σπάω τα δεσμά ή σπάω τα δεσμά μου / σπάω τα σίδερα*.

- *τον βάζω στις αλυσίδες*, βλ. συνηθέστ. *τον βάζω στα σίδερα*, λ. [σίδερο](#).

- *τον ρίχνω στις αλυσίδες*, βλ. συνηθέστ. *τον ρίχνω στα σίδερα*, λ. [σίδερο](#).